

1001-8.TK.30.2022

(SK 22/22)

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku ze skargą konstytucyjną D G. o stwierdzenie niezgodności:

art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 615 ze zm.), „w zakresie, w jakim stanowi, że świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej nie przysługuje osobie, na której zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli posiada ustalony znaczny stopień niepełnosprawności”, z art. 71 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 32 ust. 1 w związku z art. 2 oraz art. 69 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

– na podstawie art. 42 pkt 7 i art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393) –

Po rozpoznaniu odwołania Skarżącego Samorządowe Kolegium Odwoławcze w O (dalej: organ drugiej instancji), decyzją z dnia stycznia 2019 r., utrzymało w mocy decyzję organu pierwszej instancji.

Wyrokiem z dnia czerwca 2019 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w W oddalił skargę wniesioną przez Skarżącego na powyższą decyzję organu drugiej instancji.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniósł Skarżący.

Naczelny Sąd Administracyjny, wyrokiem z dnia czerwca 2020 r., oddalił skargę kasacyjną. Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego, Wojewódzki Sąd Administracyjny w W prawidłowo stwierdził występowanie negatywnych przesłanek uniemożliwiających przyznanie Skarżącemu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. Niezależnie od tego NSA wskazał, że w rozpatrywanej sprawie nie występuje ponadto niezbędny związek przyczynowy pomiędzy rezygnacją z zatrudnienia lub jego niepodejmowaniem przez opiekuna a koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. „Jak wynika bowiem z ustalonego przez Sąd pierwszej instancji stanu faktycznego sprawy lekarz orzecznik ZUS orzekł, że D G(...) jest całkowicie niezdolny do pracy do dnia maja 2019 r. (...) i z tego tytułu skarżący pobiera rentę. W tych okolicznościach nie można mówić, że skarżący zrezygnował bądź nie podjął zatrudnienia z powodu opieki nad żoną bo może podjąć pracę chociażby w warunkach pracy chronionej. Stan zdrowia skarżącego spowodował, że został on uznany za całkowicie niezdolnego do pracy” (s. 7-8 wyroku NSA).

W dniu 9 października 2020 r. Skarżący, reprezentowany przez radcę prawnego, wniósł skargę konstytucyjną o stwierdzenie niezgodności art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych, w opisanym na wstępie zakresie, z art. 71 ust. 1 zdanie drugie w związku z art. 32 ust. 1 w związku z art. 2 oraz art. 69 Konstytucji.

Zdaniem Skarżącego, w art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r. „[u]stawodawca zastosował niedopuszczalny zabieg apriorycznego uznania, że niepełnosprawni w stopniu znacznym opiekunowie osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym,

będący zobowiązani do alimentacji swoich podopiecznych, są fikcyjnymi jedynie opiekunami i w każdym, bez wyjątku, przypadku wniosek o świadczenie pielęgnacyjne zmierza do jego wyłudzenia. Takie ukształtowanie reguł przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego, mającego stanowić formę wsparcia Państwa dla opiekunów osób niepełnosprawnych narusza konstytucyjne prawa Skarżącego do:

- szczególnej pomocy ze strony władz publicznych, jako opiekunowi osoby niepełnosprawnej,
- pomocy w zabezpieczeniu egzystencji jako osobie niepełnosprawnej,
- realizacji zasady sprawiedliwości społecznej, jako obywatelowi,
- równego traktowania w prawie i wobec prawa w odniesieniu do np. opiekunów faktycznych czy rodziców osoby niepełnosprawnej w stopniu znacznym, legitymujących się również orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności” (s. 6 skargi konstytucyjnej).

Przedstawienie merytorycznego stanowiska, dotyczącego zarzutów podniesionych przez Skarżącego, musi zostać poprzedzone ustaleniem, czy skarga konstytucyjna spełnia wymagania, od których zależy dopuszczalność jej rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny.

Trybunał Konstytucyjny na każdym etapie postępowania jest bowiem obowiązany do badania dopuszczalności skargi konstytucyjnej i kontrolowania, czy nie zachodzi ujemna przesłanka wydania orzeczenia, skutkująca obligatoryjnym umorzeniem postępowania. Dotyczy to wszelkich kwestii wstępnych, jak również przesłanek formalnych, wspólnych dla kontroli inicjowanej w trybie wniosku, skargi konstytucyjnej lub pytania prawnego. Z uwagi na to, że przepisy nie określają terminu wyłączającego możliwość badania dopuszczalności skargi konstytucyjnej, wymóg badania ujemnych przesłanek wydania orzeczenia, pociągających za sobą obligatoryjne umorzenie

postępowania, jest aktualny przez cały czas rozpoznawania skargi. Badanie przez Trybunał Konstytucyjny, czy skarga konstytucyjna spełnia konstytucyjne i ustawowe wymogi niezbędne do jej rozpoznania, następuje więc także po zakończeniu etapu wstępnej kontroli i skierowaniu tejże skargi do merytorycznego rozpoznania. Skład wyznaczony do merytorycznego rozpoznania skargi nie jest związany wynikiem wstępnej weryfikacji dopuszczalności skargi konstytucyjnej (*vide* – wydany w pełnym składzie Trybunału Konstytucyjnego – wyrok z dnia 25 września 2019 r., sygn. SK 31/16, OTK ZU z 2019 r., seria A, poz. 53, a także postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 6 lipca 2004 r., sygn. SK 47/03, OTK ZU nr 7/A/2004, poz. 74; 14 grudnia 2011 r., sygn. SK 29/09, OTK ZU nr 10/A/2011, poz. 130; 9 maja 2017 r., sygn. SK 18/16, OTK ZU z 2017 r., seria A, poz. 37; 20 lutego 2019 r., sygn. SK 30/17, OTK ZU z 2019 r., seria A, poz. 8 oraz 22 lipca 2021 r., sygn. SK 24/20, OTK ZU z 2021 r., seria A, poz. 43).

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Przepis ten „ustanawia trzy podstawowe przesłanki dopuszczalności skargi konstytucyjnej. Pierwszą jest naruszenie określonych w Konstytucji wolności lub praw, których podmiotem jest skarżący. Zgodnie z drugą przesłanką wymagane jest uzyskanie ostatecznego orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej rozstrzygającego o tych wolnościach lub prawach. Zgodnie z trzecią przesłanką konieczne jest wykazanie, że ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie których wydano orzeczenie w sprawie skarżącej, stanowią źródło naruszenia jej wolności lub praw”

(postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 lutego 2017 r., sygn. SK 38/14, OTK ZU z 2017 r., seria A, poz. 2).

„Specyfikę skargi konstytucyjnej wśród innych pism inicjujących postępowanie przed TK wyznaczają jej przedmiot i wzorce kontroli. Skarga może dotyczyć aktu normatywnego lub jego części. Może być jednak wniesiona jedynie na taki akt, na podstawie którego organ ostatecznie rozstrzygnął o wolnościach, prawach lub obowiązkach skarżącego” (postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2019 r., sygn. SK 19/19, OTK ZU z 2019 r., seria A, poz. 31). Skarga konstytucyjna jest środkiem uruchamiania tzw. kontroli konkretnej. Skarżący może uczynić przedmiotem zaskarżenia wyłącznie przepisy zastosowane w jego sprawie, które legły u podstaw ostatecznego jej rozstrzygnięcia przez sąd lub organ administracji publicznej. Warunek ten spełniony jest wówczas, gdy kwestionowany w skardze akt normatywny determinuje, w sensie normatywnym, treść orzeczenia przyjętego za podstawę skargi w tym jego aspekcie, w którym skarżący upatruje naruszenia przysługujących mu praw lub wolności o charakterze konstytucyjnym (*vide* – postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 2 kwietnia 2003 r., sygn. Ts 193/02, OTK ZU nr 2/B/2003, poz. 145; 13 listopada 2007 r., sygn. SK 40/06, OTK ZU nr 10/A/2007, poz. 137; 14 marca 2017 r., sygn. SK 42/14, OTK ZU z 2017 r., seria A, poz. 15; 17 maja 2017 r., sygn. SK 38/15, OTK ZU z 2017 r., seria A, poz. 39).

Przyjęty w art. 79 ust. 1 Konstytucji model skargi konstytucyjnej przesądza, że służy ona przede wszystkim ochronie wolności i praw skarżącego. To znaczy, że przesłanką dopuszczalności złożenia skargi konstytucyjnej nie jest każde naruszenie Konstytucji, ale tylko takie, które dotyka konstytucyjnych praw i wolności, będących źródłem przysługujących skarżącemu praw podmiotowych. W postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną wzorcami kontroli mogą być więc przepisy ustawy zasadniczej wyrażające konstytucyjne prawa lub

wolności obywatela. Skarga konstytucyjna musi zawsze wskazywać konstytucyjne prawa lub wolności, które, zdaniem skarżącego, zostały naruszone. W konsekwencji, w sprawach inicjowanych skargą konstytucyjną właściwie sformułowany zarzut nie może opierać się wyłącznie na niezgodności kwestionowanego przepisu z normą ogólną, określającą konstytucyjne zasady ustrojowe, czy też adresowaną do ustawodawcy normą o charakterze przedmiotowym. Nie można zatem – co do zasady – jako zarzutu skargi konstytucyjnej wskazać naruszenia zasad ustrojowo-organizacyjnych, które nie kreują praw podmiotowych (*vide* – wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 24 października 2001 r., sygn. SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225, 14 czerwca 2004 r., sygn. SK 21/03, OTK ZU nr 6/A/2004, poz. 56; 18 listopada 2014 r., sygn. SK 7/11, OTK ZU nr 10/A/2014, poz. 112 i z dnia 9 czerwca 2015 r., sygn. SK 47/13, OTK ZU nr 6/A/2015, poz. 81 oraz postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 13 maja 2014 r., sygn. SK 61/13, OTK ZU nr 5/A/2014, poz. 52 i 7 lutego 2018 r., sygn. SK 20/15, OTK ZU z 2018 r., seria A, poz. 7).

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego podkreślano również, że „[r]ozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną, choć wywiera skutki *erga omnes*, jednak w szczególności dotyczy podmiotu, który postępowanie zainicjował. Oznacza to, że w jego sprawie musi dojść, w wypadku zasadnego i skutecznego podważenia kwestionowanego przepisu, do faktycznej ochrony konstytucyjnych praw lub wolności, jak stanowi art. 79 ust. 1 Konstytucji” (wydane w pełnym składzie Trybunału Konstytucyjnego postanowienie z dnia 13 czerwca 2011 r., sygn. SK 26/09, OTK ZU nr 5/A/2011, poz. 46; *vide* też – powołane tam orzecznictwo oraz postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 lipca 2015 r., sygn. Ts 134/14, OTK ZU nr 6/B/2015, poz. 591 i 3 grudnia 2020 r., sygn. SK 27/17, OTK ZU z 2020 r., seria A, poz. 68). W związku z tym, szczególnym wymogiem

skargi konstytucyjnej jako indywidualnego środka ochrony wolności i praw konstytucyjnych jest istnienie związku funkcjonalnego między ewentualnym orzeczeniem niezgodności kwestionowanej regulacji a sytuacją prawną skarżącego. „Istnienie takiego związku warunkuje bowiem interes prawny skarżącego w merytorycznym rozstrzygnięciu skargi. Jego brak ma zaś miejsce wówczas, gdy nawet wyrok o niekonstytucyjności zakwestionowanych przepisów nie mógłby wpłynąć na sytuację skarżącego i nie powodowałby skutków sanujących naruszenie wskazanych w skardze wolności i praw konstytucyjnych” (postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 października 2015 r., sygn. SK 2/14, OTK ZU nr 9/A/2015, poz. 157; *vide* również – postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 16 lipca 2008 r., sygn. SK 6/08, OTK ZU nr 6/A/2008, poz. 117; 2 kwietnia 2015 r., sygn. Ts 225/13, OTK ZU nr 3/B/2015, poz. 227 i 17 czerwca 2015 r., sygn. Ts 304/14, OTK ZU nr 6/B/2015, poz. 634).

Zasady wnoszenia skarg konstytucyjnych określa ustawa zwykła, aktualnie – ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 2393; dalej: ustawa otpTK).

Stosownie do art. 53 ust. 1 ustawy otpTK, skarga konstytucyjna zawiera:

- 1) określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją;
- 2) wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone;
- 3) uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie;

- 4) przedstawienie stanu faktycznego;
- 5) udokumentowanie daty doręczenia wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia, o których mowa w art. 77 ust. 1;
- 6) informację, czy od wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia, o których mowa w art. 77 ust. 1, został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia.

W niniejszej sprawie skarga konstytucyjna nie odpowiada wymogom formalnym warunkującym jej merytoryczne rozpoznanie przez Trybunał Konstytucyjny.

Zaskarżony art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych stanowi:
„Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

(...)

- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności
– jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.”.

Przepis ten określa podstawowe przesłanki nabycia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego przez wymienione w nim osoby, inne niż wskazane w punktach 1-3 art. 17 ust. 1 u.ś.r., na których ciąży obowiązek alimentacyjny.

Skarżący zakwestionował art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r. w zakresie, w jakim nie pozwala na przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego osobom o znacznym stopniu

niepełnosprawności. Skarżący nie podważa zatem całej treści normatywnej art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r., lecz tylko jedną, spośród kilku przewidzianych w tym przepisie, przesłanek warunkujących możliwość nabycia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego. Również analiza uzasadnienia skargi konstytucyjnej wykazuje, że zastrzeżenia Skarżącego dotyczą tylko wymogu, aby opiekun nie był osobą o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Uwzględniając wskazany zakres zaskarżenia art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r., którym – zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy otpTK – jest związany Trybunał Konstytucyjny, oraz przedstawione wcześniej ustalenia faktyczne w sprawie Skarżącego, należy stwierdzić, że skarga konstytucyjna nie spełnia wymogu istnienia związku funkcjonalnego między ewentualnym orzeczeniem niezgodności kwestionowanej regulacji a sytuacją prawną Skarżącego.

Z treści orzeczeń zapadłych w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną, wynika bowiem, że znaczny stopień niepełnosprawności Skarżącego nie był jedyną przyczyną odmowy przyznania mu świadczenia pielęgnacyjnego. Zarówno w decyzjach organów pierwszej i drugiej instancji, jak i w wyrokach Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego wskazano na występowanie dwóch negatywnych przesłanek, uniemożliwiających nabycie przez Skarżącego prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, w postaci ustalonego prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz znacznego stopnia niepełnosprawności, przewidzianych odpowiednio w art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a oraz art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych, a w wyroku NSA stwierdzono, że Skarżący nie spełniał ponadto pozytywnej przesłanki warunkującej nabycie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w postaci rezygnacji lub niepodjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki, gdyż został uznany przez lekarza orzecznika ZUS za osobę całkowicie niezdolną do pracy.

Nabycie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego uzależnione jest od spełnienia przesłanek pozytywnych, wynikających przede wszystkim z art. 17 ust. 1 i 1a u.ś.r., oraz braku przesłanek negatywnych, w szczególności wymienionych w art. 17 ust. 5 u.ś.r.

Jednym z niezbędnych warunków uzyskania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego jest rezygnacja lub niepodjęcie przez opiekuna niesamodzielnej osoby niepełnosprawnej zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Rezygnacja lub niepodjęcie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej musi przy tym nastąpić „w celu sprawowania opieki” nad osobą niepełnosprawną. W związku z tym w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych wskazuje się, że „zaprzestanie aktywności zawodowej przez opiekuna musi być spowodowane koniecznością sprawowania opieki nad osobą niepełnosprawną, nie zaś innymi przyczynami, głównie leżącymi po stronie osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego” (wyrok NSA z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. I OSK 1549/19, LEX nr 2755167). „O rezygnacji z zatrudnienia czy też świadomym jego niepodjęciu można mówić w sytuacji, gdy osoba sprawująca opiekę jest obiektywnie **zdolna do podjęcia zatrudnienia** [podkr. wł.]. Musi więc istnieć związek przyczynowy między rezygnacją z zatrudnienia przez opiekuna (niepodjęciem przez niego pracy) a koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny wskazanym w przepisie art. 17 u.ś.r.” (wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 3 listopada 2021 r., sygn. II SA/Bd 913/21, LEX nr 3331820). Jeżeli opiekun jest stale lub czasowo całkowicie niezdolny do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, to w orzecznictwie sądów administracyjnych stwierdza się brak niezbędnego związku przyczynowego między rezygnacją lub niepodjęciem pracy zarobkowej z opieką nad osobą niepełnosprawną, wskazując, że w takiej sytuacji rezygnacja lub niepodjęcie pracy zarobkowej jest wynikiem niezdolności do pracy, a nie konieczności sprawowania opieki nad niepełnosprawnym

członkiem rodziny (*vide* – wyroki NSA z dnia: 5 czerwca 2007 r., sygn. I OSK 1411/06, LEX nr 344871; 27 lipca 2011 r., sygn. I OSK 558/11, LEX nr 1082738; 21 sierpnia 2018 r., sygn. I OSK 1124/18, LEX nr 2588317 i 28 sierpnia 2019 r., sygn. I OSK 940/19, LEX nr 2778880 oraz wyroki: WSA w Lublinie – z dnia 20 sierpnia 2020 r., sygn. II SA/Lu 290/20, LEX nr 3058304; WSA w Rzeszowie – z dnia 15 października 2020 r., sygn. II SA/Rz 771/20, LEX nr 3186219; WSA w Gdańsku – z dnia 14 grudnia 2020 r., sygn. III SA/Gd 696/20, LEX nr 3195815; WSA w Gliwicach – z dnia 16 czerwca 2021 r., sygn. II SA/Gl 391/21, LEX nr 3199434; WSA w Łodzi – z dnia 26 października 2021 r., sygn. II SA/Łd 492/21, LEX nr 3264651; WSA w Poznaniu – z dnia 9 grudnia 2021 r., sygn. IV SA/Po 932/21, LEX nr 3286709 i WSA we Wrocławiu – z dnia 28 lipca 2022 r., sygn. IV SA/Wr 280/22, LEX nr 3403904). Również Trybunał Konstytucyjny stwierdzał, że przewidziana w art. 17 ust. 1 u.ś.r. „[r]ezygnacja z zatrudnienia musi wynikać ze świadomej decyzji opiekuna, a nie z pozostającej poza jego wolą niezdolności do pracy w znaczeniu prawa ubezpieczeń społecznych” (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 lipca 2008 r., sygn. P 41/07, OTK ZU nr 6/A/2008, poz. 109; *vide* również – wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2019 r., sygn. SK 2/17, OTK ZU z 2019 r., seria A, poz. 36 oraz powołane tam orzecznictwo).

Zgodnie z art. 17 ust. 5 pkt 1 lit a u.ś.r., świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty lub innych świadczeń wymienionych w tym przepisie. W sprawie, w związku z którą Skarżący skierował skargę konstytucyjną, zarówno organy pierwszej i drugiej instancji, jak i sądy administracyjne zastosowały wykładnię językową tego przepisu, wykluczającą możliwość przyznania świadczenia pielęgnacyjnego opiekunowi mającemu prawo do emerytury lub renty, bez względu na wysokość emerytury lub renty, a zatem także wtedy, gdy świadczenie pielęgnacyjne byłoby korzystniejsze niż emerytura lub renta. W orzecznictwie

sądów administracyjnych prezentowane są jednak również, z powołaniem się na konieczność wykładni ustaw zgodnie z Konstytucją, dwa odmienne sposoby interpretacji art. 17 ust. 5 pkt 1 lit a u.ś.r. Zgodnie z pierwszym z tych poglądów, posiadanie przez opiekuna prawa do emerytury nie stanowi przeszkody do ustalenia prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, a jedynie uzasadnia przyznanie go w wysokości pomniejszonej o tę emeryturę (*vide* m.in. – wyrok NSA z dnia 30 kwietnia 2020 r., sygn. I OSK 1546/19, LEX nr 3009452 oraz wyrok WSA w Łodzi z dnia 7 października 2020 r., sygn. II SA/Łd 486/20, LEX nr 3068495). Zgodnie natomiast z drugim poglądem, opiekun spełniający warunki do przyznania wyższego świadczenia pielęgnacyjnego, który chce je otrzymać, a pobiera emeryturę, winien móc dokonać wyboru jednego ze świadczeń poprzez rezygnację z pobierania niższego świadczenia, w drodze złożenia wniosku o zawieszenie prawa do emerytury (*vide* m.in. – wyrok NSA z dnia 17 grudnia 2020 r., sygn. I OSK 2010/20, LEX nr 3280347 oraz wyrok WSA w Białymstoku z dnia 29 października 2020 r., sygn. II SA/Bk 646/20, LEX nr 3076148).

W związku z powyższym w niniejszej sprawie nawet hipotetyczne uznanie przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności zawartego w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych sformułowania „z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności” nie zmieniłoby sytuacji prawnej Skarżącego. Niezależnie od ewentualnego wyeliminowania jednej z negatywnych przesłanek przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w postaci znacznego stopnia niepełnosprawności opiekuna oraz potencjalnej możliwości dokonania odmiennej, niż przyjęta w sprawie Skarżącego, wykładni art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a u.ś.r., określającego drugą z przesłanek odmowy przyznania Skarżącemu świadczenia pielęgnacyjnego, jaką było prawo do renty, aktualna pozostawałaby bowiem wyrażona w ostatecznym wyroku NSA ocena stwierdzająca niespełnienie przez Skarżącego warunku rezygnacji lub niepodjęcia pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad żoną.

Należy zatem stwierdzić, że Skarżący nie ma interesu prawnego w rozpatrzeniu zarzutów sformułowanych wobec zawartego w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych wymogu, aby opiekun nie był osobą o znacznym stopniu niepełnosprawności. Tym samym, skoro ewentualny wyrok Trybunału Konstytucyjnego uwzględniający zarzuty Skarżącego nie stworzy możliwości przywrócenia ochrony praw Skarżącego, naruszonych przez art. 17 ust. 1 pkt 4 u.ś.r. w kwestionowanym zakresie, w szczególności prawa podmiotowego do szczególnej pomocy państwa dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, należy uznać, że skarga konstytucyjna nie spełnia warunku merytorycznego rozpoznania, wynikającego z art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Z tych wszystkich względów wnoszę jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert H. Kozłowski
Zastępcę Prokuratora Generalnego